

Webinar

Održiva mobilnost u ruralnim područjima

Tipologija ruralnih područja, mobilnost i dostupnost

Pluralnost ruralnosti

Razvijena mreža
središnjih naselja

Izv.prof.dr.sc. Aleksandar Lukić

Sveučilište u Zagreb

Prirodoslovno-matematički fakultet

Geografski odsjek

„Ruralno društvo, kako se obično shvaća u Europi...

- ...obuhvaća regije i područja različitih djelatnosti i krajolika te uključuje prirodni okoliš, poljoprivredna područja i obradive površine, sela, male gradove, regionalne centre i industrijalizirana ruralna područja.”
- Obuhvaća oko polovice stanovništva i nešto više od 80 posto teritorija Europske zajednice.
- Složena ekonomска и социјална структура коју чини низ различитих активности: полјопривреда, обртништво и подузетништво, мала и средње велика индустрија, трговина и услуге.
- Nadalje, važna je i njegova uloga tampon zone koja osigurava regenerativni okoliš nužan za ekološku ravnotežu.
- Konačno, sve je značajnija njegova uloga kao prostora za odmor i slobodno vrijeme“.

Izvor: EU, 1988. Budućnost ruralnog društva („The Future of Rural Society“)

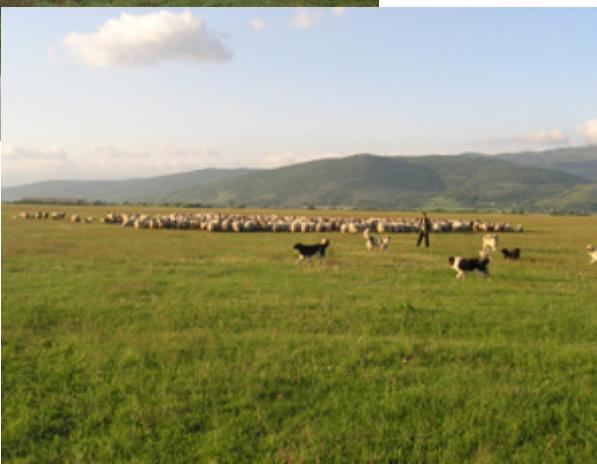
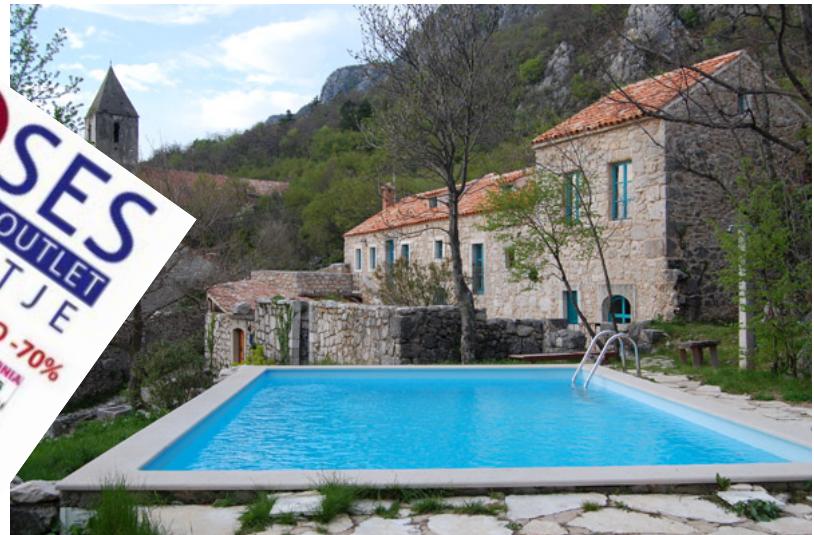
A long-term Vision for the EU's Rural Areas - Towards stronger, connected, resilient and prosperous rural areas by 2040 (EC, 2021)

“Europska ruralna područja vrlo su **raznolika**. Razlike u prirodnim i klimatskim uvjetima, geografska obilježja, povijesni i kulturni razvoj, demografske i društvene promjene, nacionalne i regionalne posebnosti i gospodarski prosperitet znače da ne postoji dva ruralna područja koja su jednaka. Ta **raznolikost zahtijeva lokalne odgovore i rješenja koja odgovaraju specifičnim potrebama i mogućnostima svakog teritorija**. To također znači da bi se teritorijalne razvojne strategije trebale baviti ruralnim područjima prema njihovim individualnim obilježjima i u odnosu na njihovu okolinu. U tom smislu, aktivnosti se moraju usredotočiti osobito na udaljena i manje razvijena ruralna područja.”

“If you have seen one rural place, you have seen one rural place” (OECD)

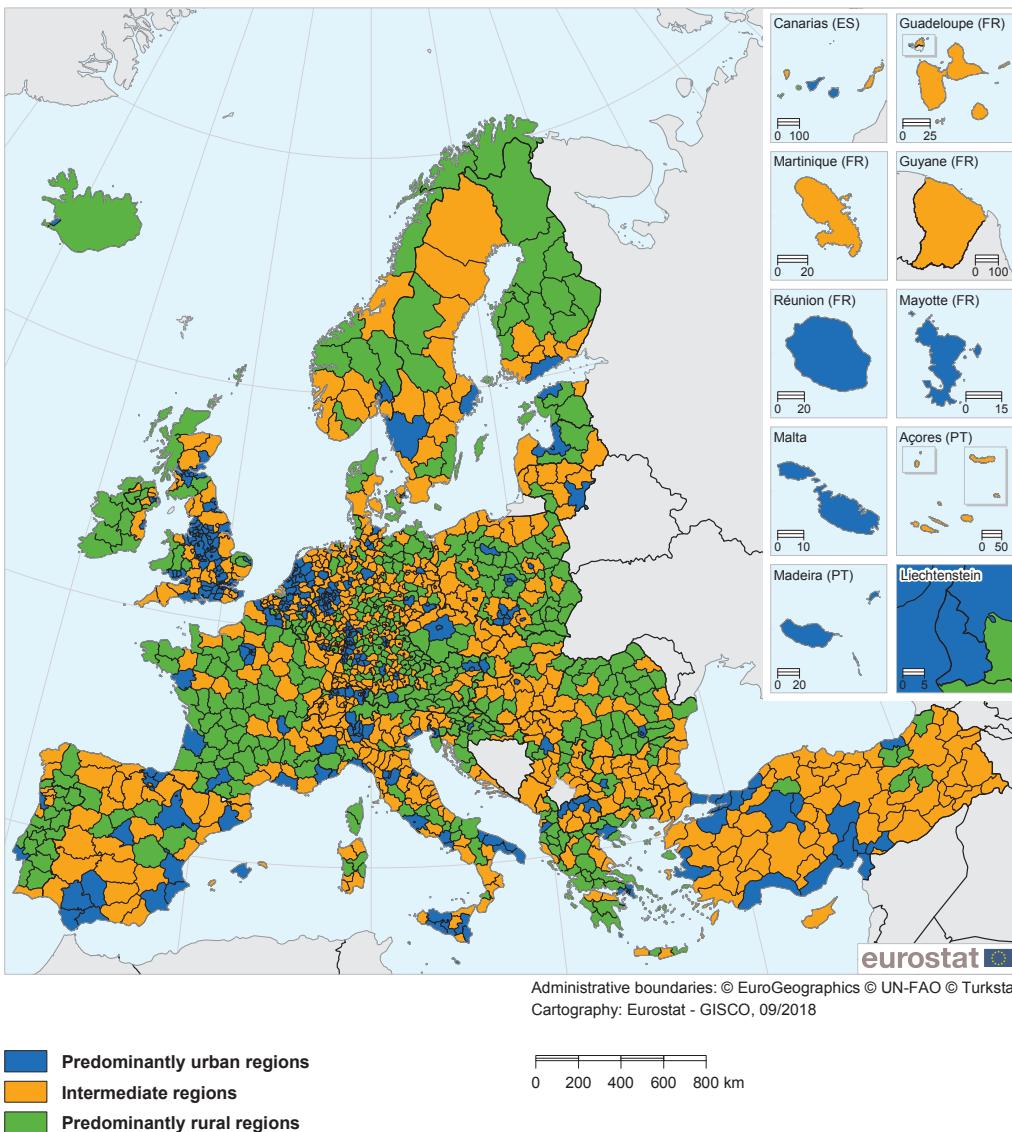
- Multidimenzionalna, heterogena i diverzificirana izvangradska područja, s različitim:
 - Prirodnim
 - Demografskim
 - Gospodarskim
 - Kulturnim
 - Funkcionalnim
 - Fizionomskim... obilježjima
- Različiti teorijski modeli njihova razumijevanja
 - Funkcionalni
 - Političko-ekonomski
 - Socio-kulturni

PLURALNOST RURALNOSTI

Tipologije ruralnih područja u Evropi

- **The future of rural society (1988)**
 - Three standard problems/types of European rural areas
 - the pressure of modern life,
 - rural decline
 - marginalization
- **The Territorial Agenda of the European Union 2020 (2011)**
 - Accessible rural territories in the metropolitan centres' surroundings;
 - Remote rural areas;
 - Internal rural peripheries and
 - Traditional agricultural areas

Note: based on GEOSTAT population grid from 2011, additional data from Columbia University, Center for International Earth Science Information Network - CIESIN (2015): GHS population grid, and NUTS 2016.

Source: Eurostat, JRC and European Commission, Directorate-General Regional and Urban Policy and Directorate-General Agriculture and Regional Development

SCALE – NUTS3 – very generalized overview of rurality

Source:
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/35209/725063/urb-rural-typ.pdf>

**Croatia
Degree of Urbanization 2011**

- █ Densely populated area
- █ Intermediate
- █ Thinly populated area
- █ No Data

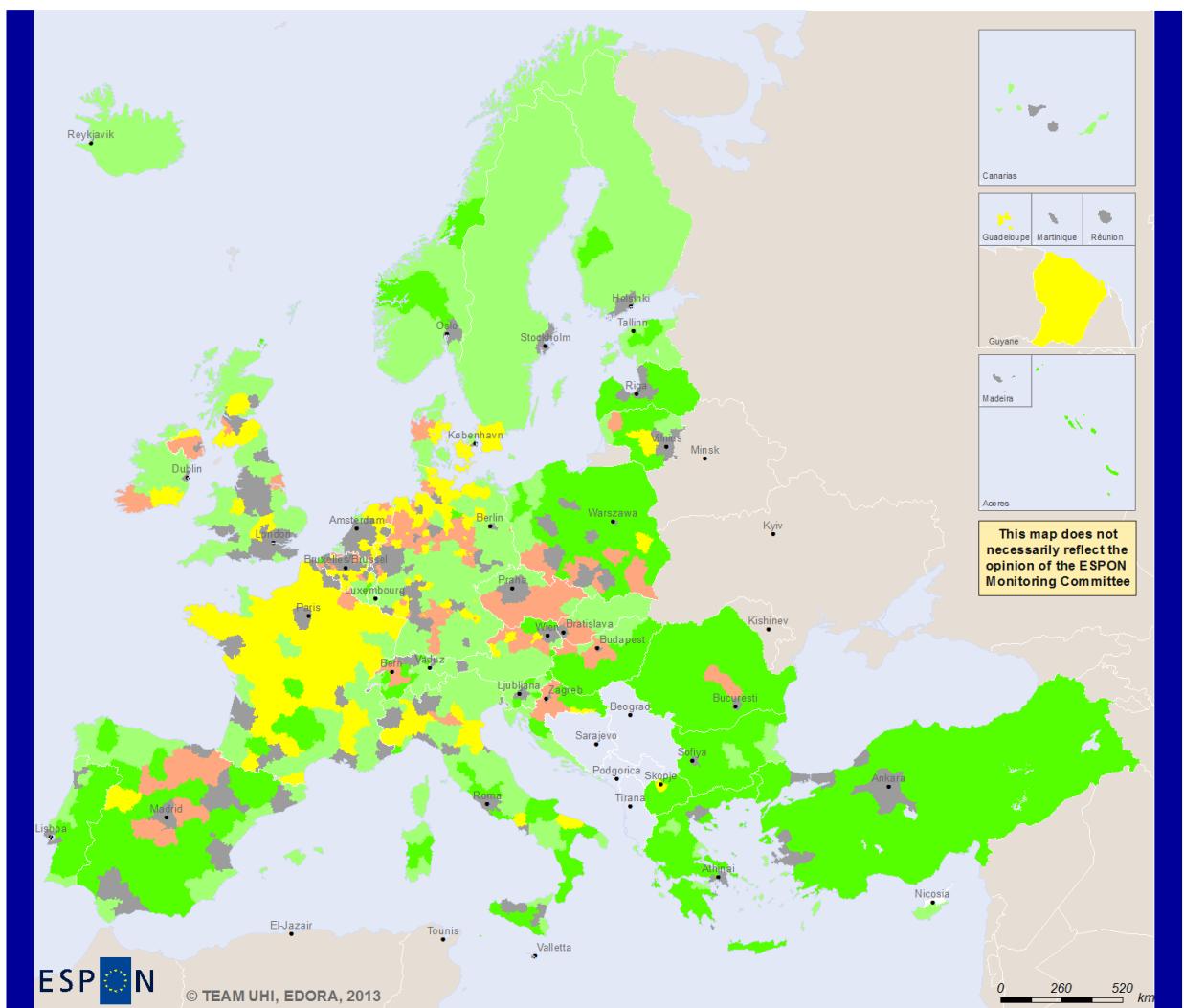
Sources: EFGS, JRC, Eurostat, LandScan, REGIO-GIS

LAU concatenate	LAU 2 national code	LAU 2 name	DEGURBA code
HR01333	01333	Grad Zagreb	1
HR03123	03123	Osijek	1
HR03590	03590	Pula - Pola	1
HR03735	03735	Rijeka	1
HR03964	03964	Slavonski Brod	1
HR04090	04090	Split	1
HR05207	05207	Zadar	1

SCALE – LAU2 – and still very generalized overview of rurality

EDORA Structural Typology 2013

EUROPEAN UNION
Part financed by the European Regional Development Fund
INVESTING IN YOUR FUTURE

Type

- Predominantly Urban
- Agrarian
- Consumption Countryside
- Diversified (Strong Secondary Sector)
- Diversified (Strong Private Services Sector)

Regional level: NUTS xx
Source: Copus, 2013
Origin of data: Various, mostly Eurostat
© EuroGeographics Association for administrative boundaries

Source:

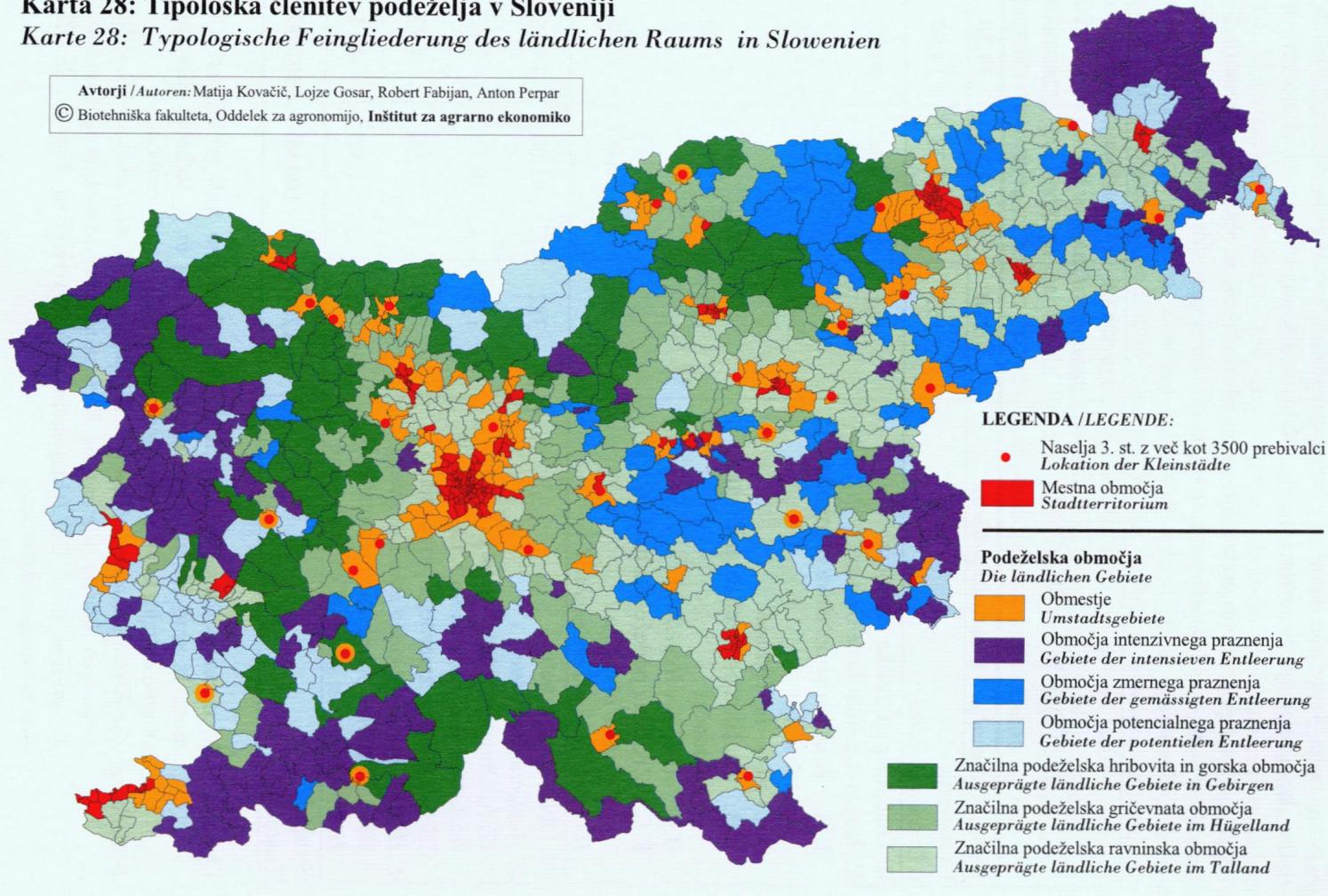
EDORA - European Development Opportunities in Rural Areas
<https://www.espon.eu/programme/projects/espon-2013/applied-research/edora-european-development-opportunities-rural-areas>

Tipologija ruralnih područja Slovenije (M. Kovačič i dr.)

Karta 28: Tipološka členitev podeželja v Sloveniji

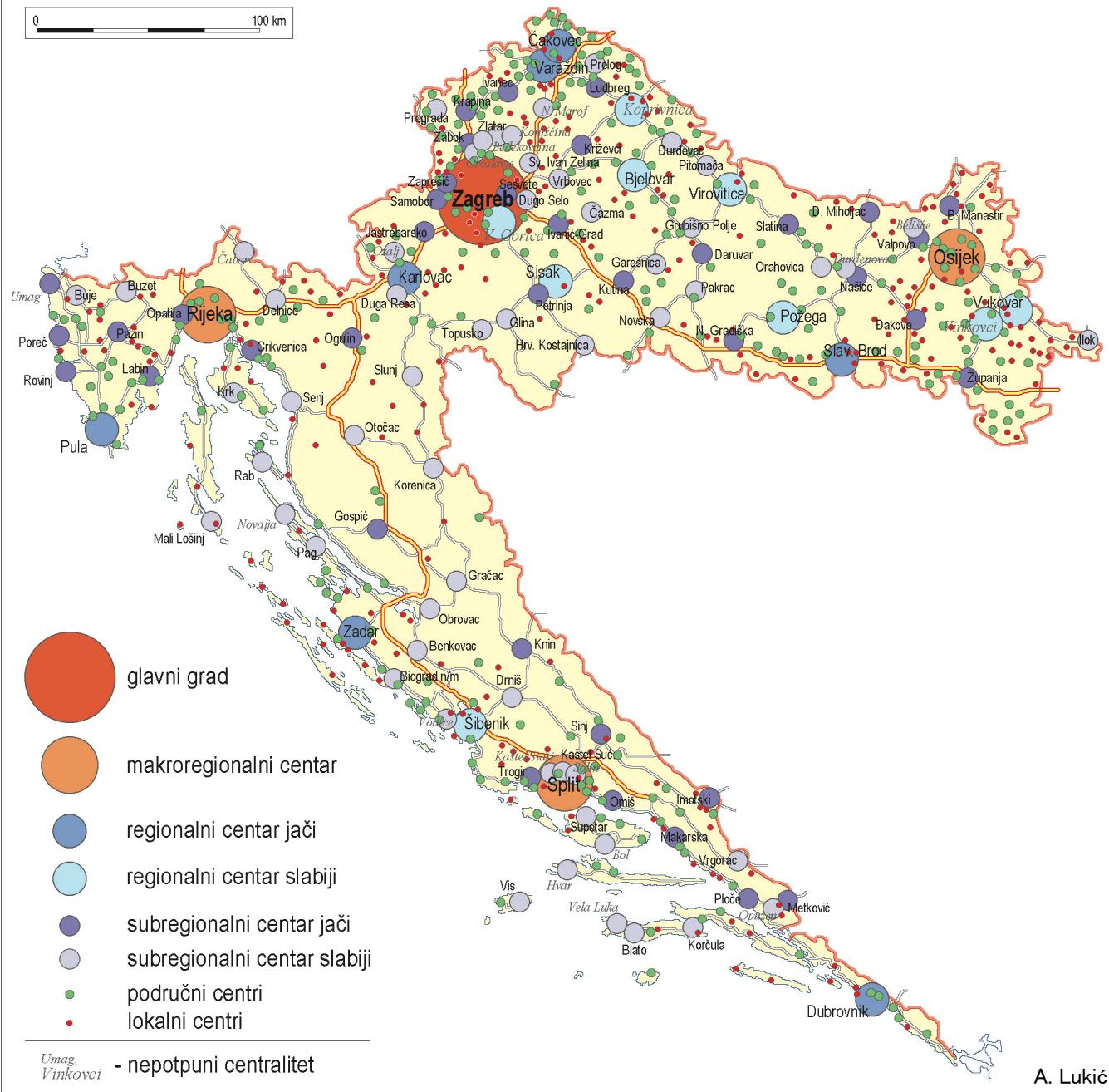
Karte 28: Typologische Feingliederung des ländlichen Raums in Slowenien

Avtorji / Autoren: Matija Kovačič, Lojze Gosar, Robert Fabijan, Anton Perpar
© Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo, Inštitut za agrarno ekonomiko

SKUPINE VARIJABLI

- lokacijske i topografske
- veličina, razmještaj i struktura stanovništva
- demografska dinamika
- zaposlenost i dnevne cirkulacije radnika
- socio-ekonomski strukturi
- struktura i značaj poljoprivrede kao izvora prihoda
- način korištenja zemljišta
- funkcije i stanje stambenog fonda
- infrastrukturna opremljenost naselja,
- sustav središnjih naselja
- prometna dostupnost središnjim naseljima

721

centralno naselje (10,7 % svih naselja, 69,9 % stanovništva)

232

funkcionalno jače
opremljena naselja

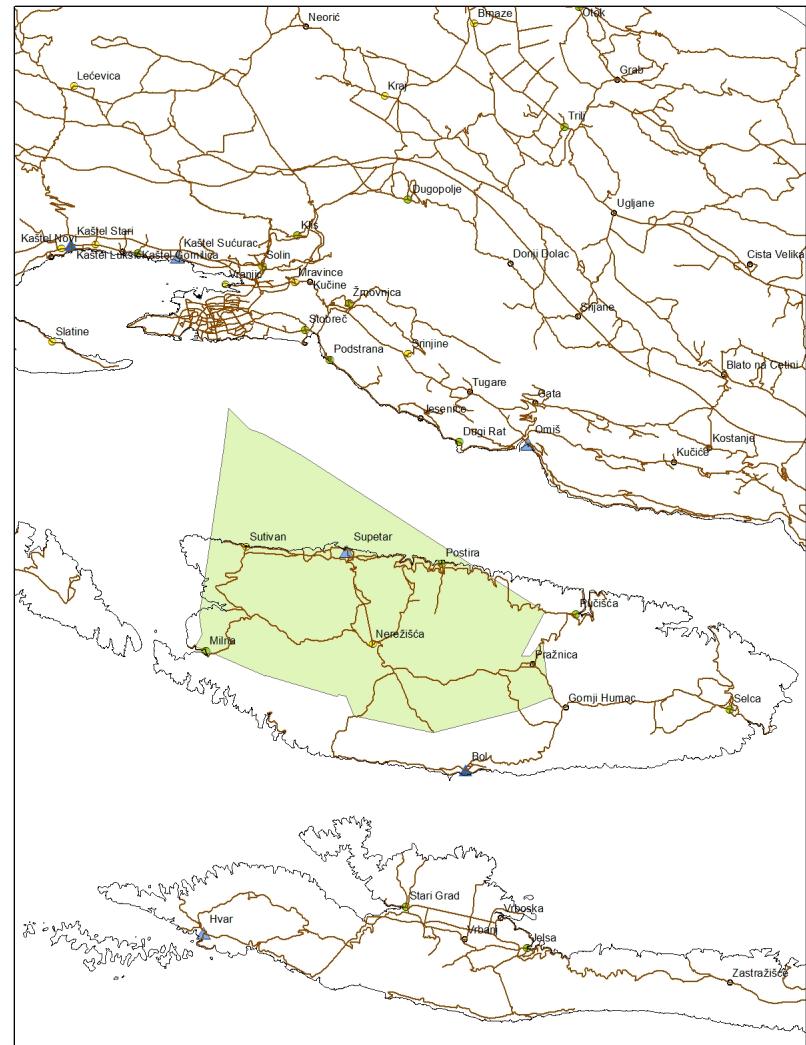
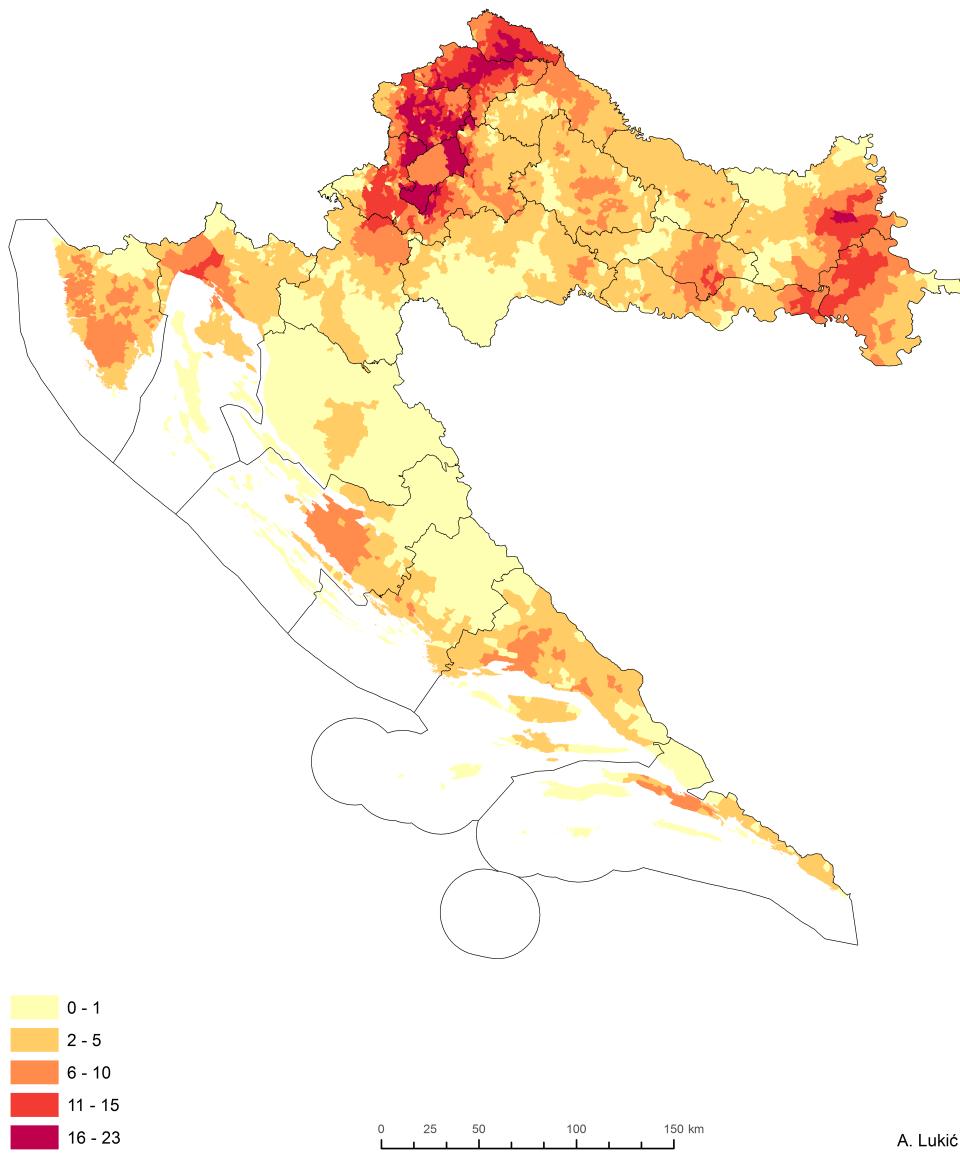
586

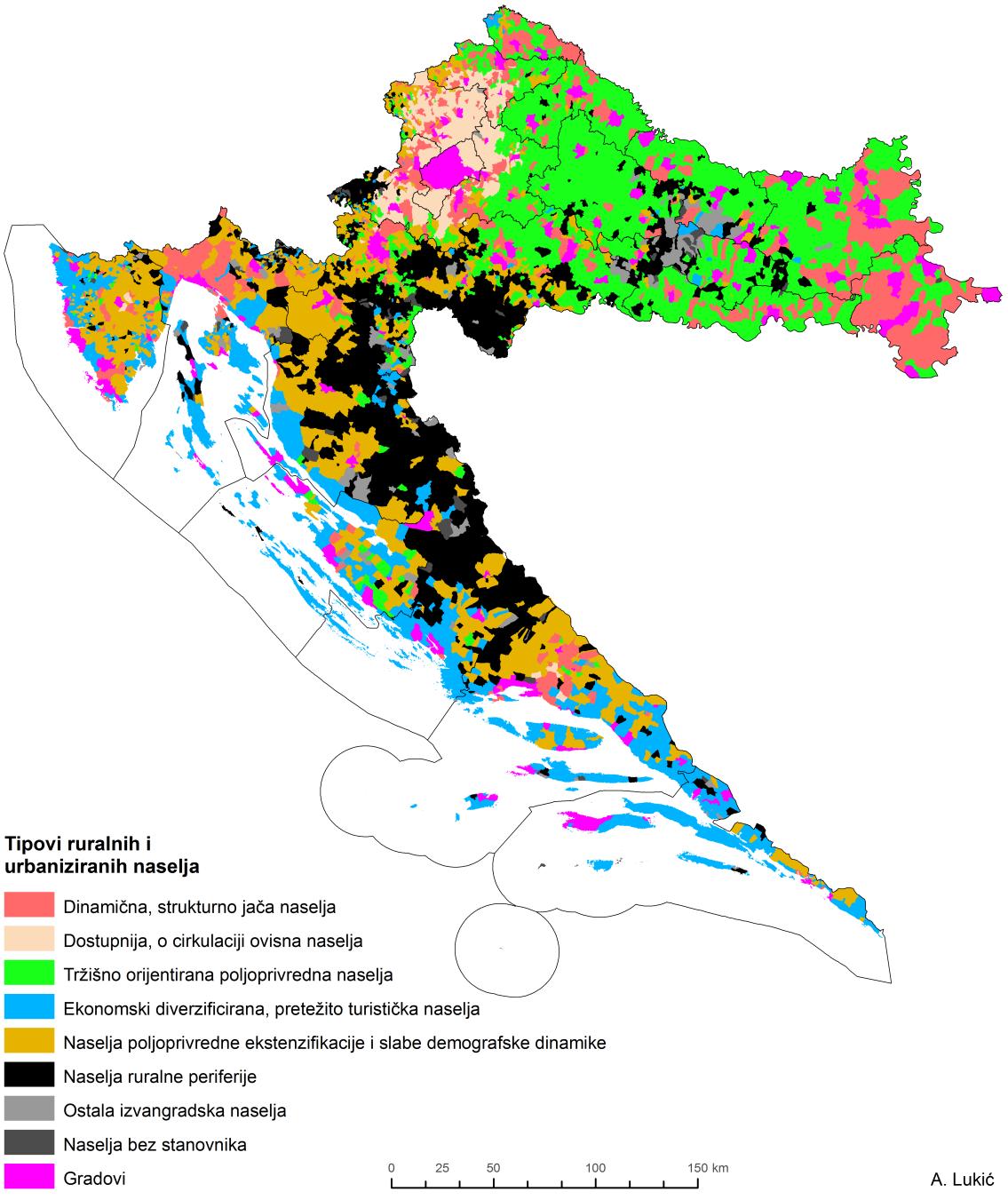
centralnih naselja nisu
gradska

4788

ruralnih naselja izuzev
eventualno
prodavaonice nema
niti jednu osnovnu
funkciju

Vremenska dostupnost
centralnim naseljima –
pr. broj dostupnih područnih
centara u 30 min.

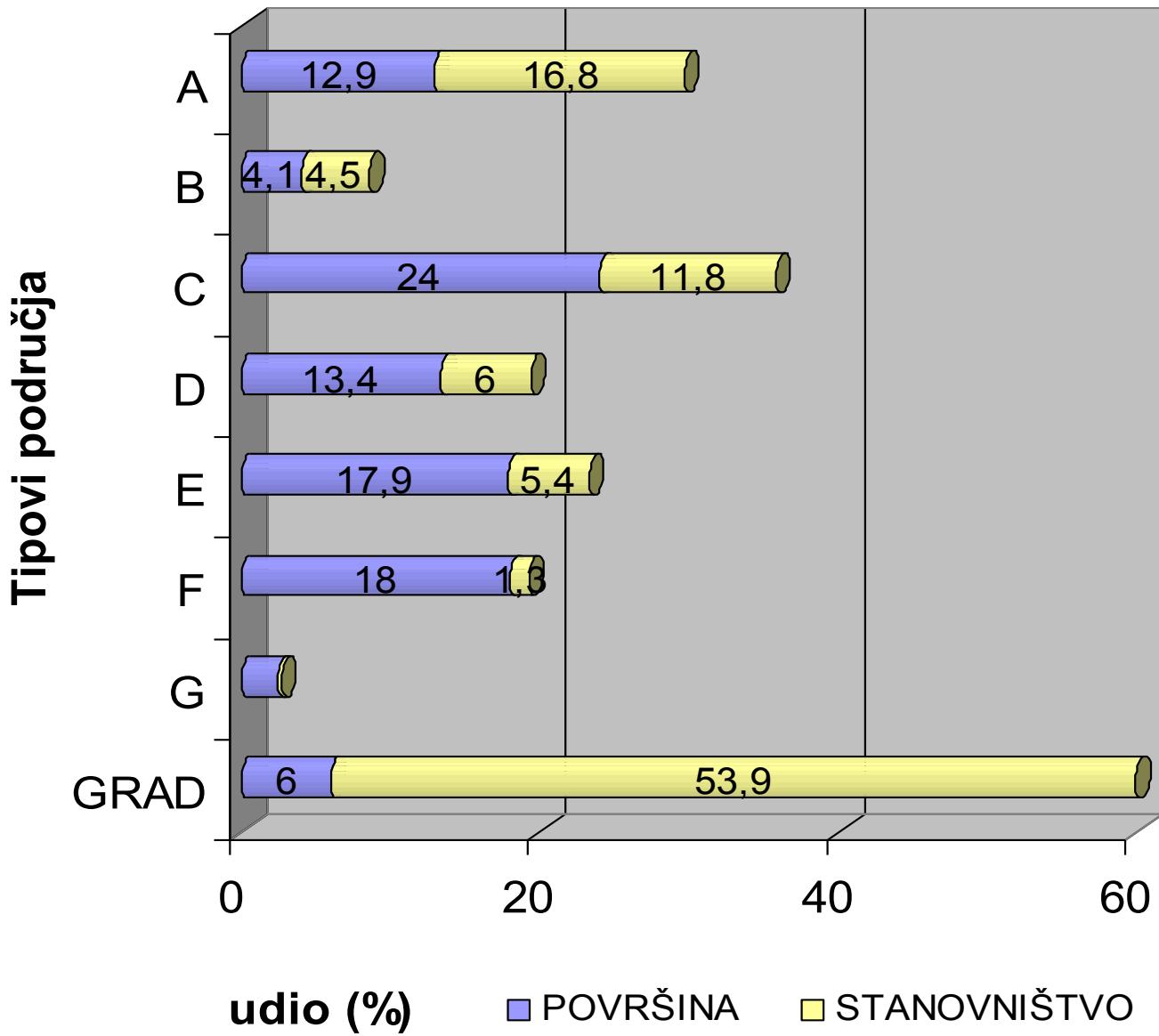

Tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske

Implikacije za prostorno planiranje

- Demografski resursi za planirani oblik razvoja (ili investicija)
- Odabir prostornim obilježjima primjerenog oblika gospodarskog vrednovanja
- Potrebne mjere za nodalno-funkcionalnu organizaciju prostora
- Očuvanje identiteta i baštine

Udio površine i stanovništva, po tipovima

A - Dinamična, strukturno jača naselja

B - Dostupnija, o cirkulaciji (dnevnoj migraciji) ovisna naselja

C – Tržišno orientirana poljoprivredna naselja

D - Ekonomski diverzificirana, pretežito turistička naselja

E - Naselja poljoprivredne ekstenzifikacije i slabe demografske dinamike

F – Naselja ruralne periferije

G - Ostala naselja

	Broj naselja (udio)	Površina (km ²) (udio)	Broj stanovnika (udio)	Prosječna veličina naselja	Gustoća naseljenosti	Broj Polj. kućan. (udiol)	Dostupnost Do središnjih naselja	Broj obalnih naselja	Pros. nadmor. visina (m)
A	688 (10,2)	7286,3 (12,9)	747.054 (16,8)	1085,8	102,5	47,5	53,6	31	175,3
B	638 (9,4)	2347,4 (4,1)	200.609 (4,5)	314,4	85,5	65,7	97,9	0	204,4
C	1710 (25,3)	13.608,2 (24,0)	522.234 (11,8)	305,4	38,4	73,4	30,9	0	152,2
D	913 (13,5)	7606,0 (13,4)	267.833 (6,0)	293,4	35,2	43,0	20,0	309	155,0
E	1380 (20,4)	10.132,8 (17,9)	239.985 (5,4)	173,9	23,7	63,6	24	9	302,6
F	991 (14,7)	10.203,2 (18,0)	58.317 (1,3)	58,8	5,7	73,9	14,2	7	328,6
G	195 (2,9)	1415,2 (2,5)	7682 (0,2)	39,4	5,4	10,1	15,8	20	273,7
H	139 (2,1)	3411,7 (6,0)	2.393.746 (53,9)	17.221,2	701,6	8,7	42,6	49	117,1

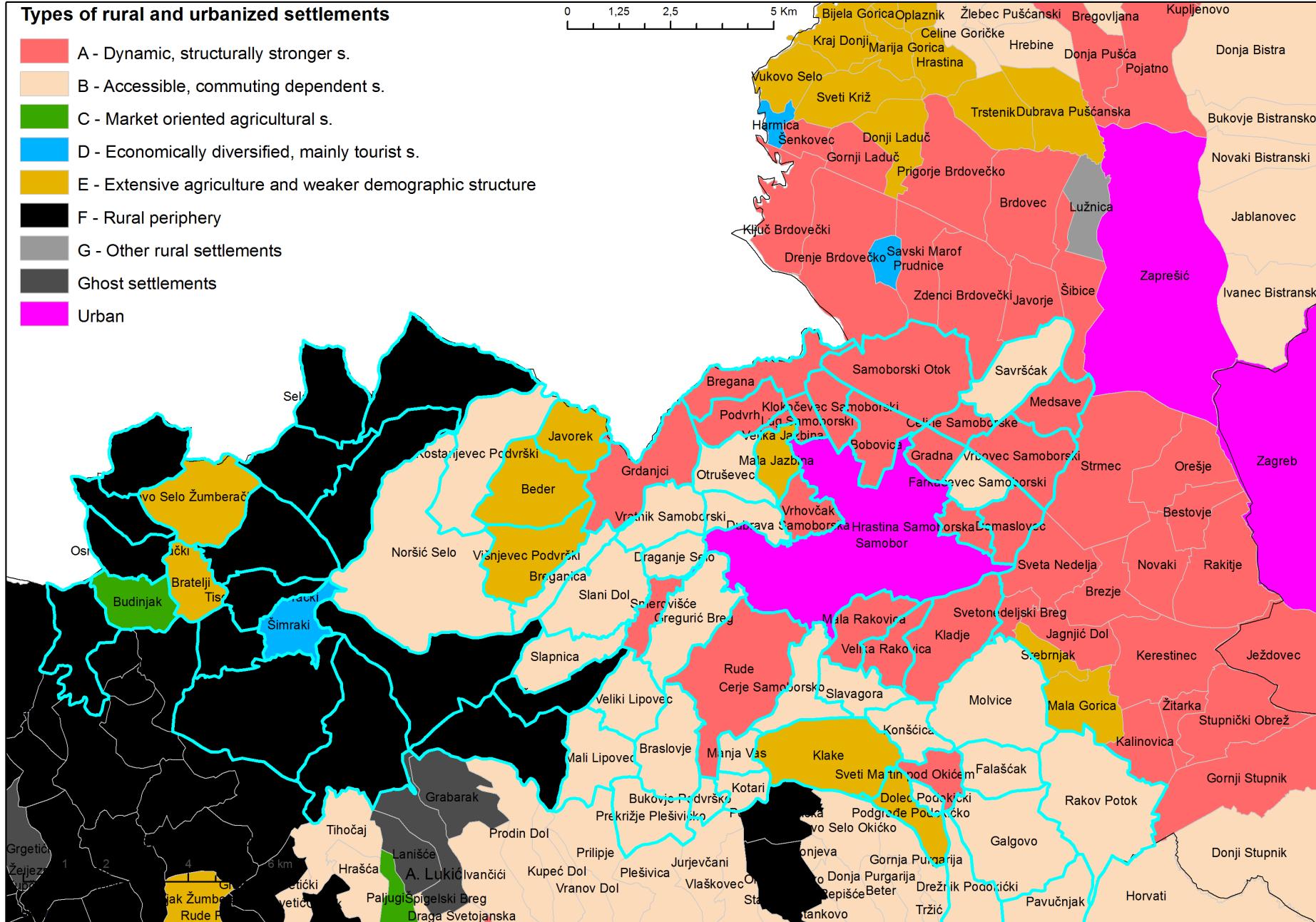
A - Dynamic, structurally stronger rural and urbanized settlements
 B - Accessible, commuting dependent rural and urbanized settlements
 C - Market oriented agricultural rural and urbanized settlements
 D - Economically diversified, mainly tourist rural and urbanized settlements

E - Rural and urbanized settlements of extensive agriculture and weaker demographic structure
 F - Rural periphery
 G - Other rural areas (mostly small settlements with poor housing conditions)
 H - Urban areas

Tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja dijela zagrebačke regije

Types of rural and urbanized settlements

- A - Dynamic, structurally stronger s.
 - B - Accessible, commuting dependent s.
 - C - Market oriented agricultural s.
 - D - Economically diversified, mainly tourist s.
 - E - Extensive agriculture and weaker demographic structure
 - F - Rural periphery
 - G - Other rural settlements
 - Ghost settlements
 - Urban

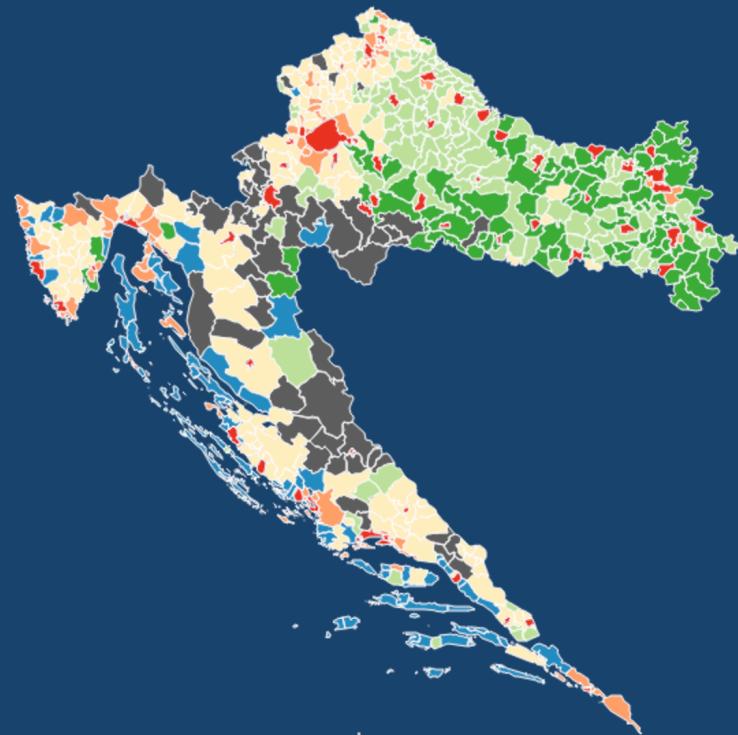

Projekt CRORURIS (HRZZ): Tipologija temeljena na popisu 2011.

Q Search L Layer List + - <> i t d s 1:4622334 1260905.2186, 5920506.4629

Croruris

- Sjenčanje reljefa prema EU-DEM v1.1
- Naselja > 25000 stanovnika (2011.)
- Gradska područja > 5000 stanovnika (2011.)
- > Statistički pokazatelji
 - > Postojeća tipologija
 - > S1 Ruralna renesansa
 - > S2 Iskorak
 - > S3 Na putu prema dolje
 - > S4 Rast bez razvoja
- Podloga - Open Street Maps
- Podloga - Bing Maps Satellite

Data ↑

Powered by GIS Cloud

<https://croruris.giscloud.com/>

ALEKSANDAR LUKIĆ

Mozaik izvan grada

tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske

Meridijani

Zahvaljujem na pažnji!

Izvor za karte, tablice i slike
uz koje nije pojedinačno
naveden neki drugi izvor.